

FOLKETINGET
STATSREVISORERNE

FOLKETINGET
RIGSREVISIONEN

Marts 2021
– 13/2020

Rigsrevisionens beretning afgivet
til Folketinget med Statsrevisorernes
bemærkninger

Skifteretternes behandling af dødsboer med bobestyrer

13/2020

Beretning om

skifteretternes behandling af dødsboer med bobestyrer

Statsrevisorerne fremsender denne beretning med deres bemærkninger til Folketinget og vedkommende minister, jf. § 3 i lov om statsrevisorerne og § 18, stk. 1, i lov om revisionen af statens regnskaber m.m.

København 2021

Denne beretning til Folketinget skal behandles ifølge lov om revisionen af statens regnskaber, § 18:

Statsrevisorerne fremsender med deres bemærkning Rigsrevisionens beretning til Folketinget og vedkommende minister.

Justitsministeren afgiver en redegørelse til beretningen. Statsrevisorerne finder det relevant, at ministeren i den forbindelse indhenter en udtalelse fra Danmarks Domstole.

Rigsrevisor afgiver et notat med bemærkninger til ministerens redegørelse.

På baggrund af ministerens redegørelse og rigsrevisors notat tager Statsrevisorerne endelig stilling til beretningen, hvilket forventes at ske i august 2021.

Ministerens redegørelse, rigsrevisors bemærkninger og Statsrevisorernes eventuelle bemærkninger samles i Statsrevisorernes Endelig betænkning over statsregnskabet, som årligt afgives til Folketinget i februar måned – i dette tilfælde Endelig betænkning over statsregnskabet 2020, som afgives i februar 2022.

Statsrevisorernes bemærkning tager udgangspunkt i denne karakterskala:

Karakterskala

Positiv kritik	<ul style="list-style-type: none"> • finder det meget/særdeles positivt • finder det positivt • finder det tilfredsstillende/er tilfredse med
Kritik under middel	<ul style="list-style-type: none"> • finder det ikke helt tilfredsstillende
Middel kritik	<ul style="list-style-type: none"> • finder det utilfredsstillende/er utilfredse med • påpeger/understreger/henstiller/forventer • beklager/finder det bekymrende/foruroligende
Skarp kritik	<ul style="list-style-type: none"> • kritiserer/finder det kritisabelt/kritiserer skarpt/indskærper • påtaler/påtaler skarpt
Skarpeste kritik	<ul style="list-style-type: none"> • påtaler skarpt og henleder særligt Folketingets opmærksomhed på

Henvendelse vedrørende denne publikation rettes til:

Statsrevisorerne
Folketinget
Christiansborg
1240 København K

Tlf.: 3337 5987
statsrevisorerne@ft.dk
www.ft.dk/statsrevisorerne

Yderligere eksemplarer kan købes ved henvendelse til:

Rosendahls Lager og Logistik
Vandtårnsvej 83A
2860 Søborg

Tlf.: 4322 7300
distribution@rosendahls.dk
www.rosendahls.dk

ISSN 2245-3008
ISBN trykt 978-87-7434-707-1
ISBN online 978-87-7434-709-5

Statsrevisorernes bemærkning

Beretning om skifteretternes behandling af dødsboer med bobestyrer

Statsrevisorerne har anmodet om denne undersøgelse af skifteretternes behandling af klager over bobestyreres behandling af dødsboer.

Af de ca. 54.000 dødsfald, der er i Danmark om året, behandles ca. 6.000 dødsboer af en bobestyrer, der typisk er en advokat med autorisation. Et dødsbo behandles af en bobestyrer, hvis skifteretten har udpeget en sådan, hvis det fremgår af testamentet, hvis arvingerne har besluttet det, eller hvis boet antages at være insolvent. Arvinger og andre parter i sagen kan klage over bobestyreren til en af Danmarks 24 skifteretter. Klagen kan bl.a. omhandle bobestyrerens sagsbehandling, salær og habilitet. Der kan klages til landsretterne over skifteretternes afgørelser over klager over bobestyrere.

Statsrevisorerne konstaterer, at der i perioden 2009-2019 årligt er klaget over bobestyrerne i gennemsnitligt 2,7 % af alle bobestyrersager, og at skifteretterne giver klagerne fuldt eller delvist medhold i 25 % af de realitetsbehandlede klager.

Statsrevisorerne finder, at skifteretternes stikprøvebaserede tilsyn med, om bobestyrerne overholder gældende regler, har været utilstrækkeligt i perioden 2016-2020. Dette begrundes i, at tilsynet alene har omfattet 1,3 % af bobestyrersagerne, på trods af at mere end hvert 3. tilsyn har ført til kritiske bemærkninger til bobestyreren. Hertil kommer, at landsretterne i 18 % af klagerne over skifteretternes afgørelser har givet klagerne fuldt eller delvist medhold eller hjemvist klagen til fornyet behandling hos skifteretten. Der er således risiko for, at bobestyrerne i flere tilfælde ikke overholder gældende regler, og at dette ikke opdages.

Statsrevisorerne bemærker, at der er store forskelle med hensyn til, hvor ofte skifteretterne har gennemført stikprøvebaserede tilsyn i perioden 2016-2020, varierende fra en tilsynsprocent på 5,2 % til 0 %. En stor del af skifteretterne - 10 ud af 24 skifteretter - har ikke udtaget en stikprøve minimum hvert 2. år, og 4 skifteretter har ikke udtaget en stikprøve inden for 4 år.

Statsrevisorerne

19. marts 2021

Henrik Thorup
Klaus Frandsen
Frank Aaen
Britt Bager
Mai Mercado
Jesper Petersen

Indholdsfortegnelse

1. Introduktion og konklusion	1
1.1. Formål og konklusion.....	1
1.2. Baggrund.....	4
1.3. Revisionskriterier, metode og afgrænsning.....	6
2. Skifteretternes behandling af dødsboer med bobestyrer	8
2.1. Omfang af og indhold i klager over bobestyrere	8
2.2. Skifteretternes behandling af klager over bobestyrere	12
2.3. Klager til landsretterne over skifteretternes afgørelser af klager over bobestyrere	17
2.4. Afsættelser af bobestyrere	20
2.5. Skifteretternes tilsyn med bobestyrere.....	21
Bilag 1. Statsrevisorernes anmodning	28
Bilag 2. Metodisk tilgang.....	29
Bilag 3. Ordliste	34

Undersøgelsen er en statsrevisoranmodning, og Rigsrevisionen afgiver derfor beretningen til Statsrevisorerne i henhold til § 8, stk. 1, og § 17, stk. 2, i rigsrevisorloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 101 af 19. januar 2012.

Rigsrevisionen har revideret regnskaberne efter § 2, stk. 1, nr. 1, jf. § 3 i rigsrevisorloven.

Beretningen vedrører finanslovens § 11. Justitsministeriet.

I undersøgelsesperioden har der været følgende ministre:

Brian Mikkelsen: september 2008 - februar 2010

Lars Barfoed: februar 2010 - oktober 2011

Morten Bødskov: oktober 2011 - december 2013

Karen Hækkerup: december 2013 - oktober 2014

Mette Frederiksen: oktober 2014 - juni 2015

Søren Pind: juni 2015 - november 2016

Søren Pape Poulsen: november 2016 - juni 2019

Nick Hækkerup: juni 2019 -

Beretningen har i udkast været forelagt Justitsministeriet og Danmarks Domstole, hvis bemærkninger er afspejlet i beretningen.

1. Introduktion og konklusion

1.1. Formål og konklusion

1. Denne beretning handler om skifteretternes behandling af klager over og tilsyn med bobestyreres behandling af dødsboer.

2. I Danmark er der ca. 54.000 dødsfald om året. Hvert dødsfald efterlader et bo, der skal gøres op. Boet bliver behandlet af skifteretterne som dødsboer, og de fleste afsluttes af skifteretterne med hjælp fra arvingerne som privatskifte. Nogle dødsboer bliver imidlertid behandlet af en bobestyrer, der udpeges af skifteretten. Dels kan arvinger selv vælge at lade en bobestyrer behandle boet, dels fremgår det af dødsboskifteloven, at boet i en række nærmere definerede tilfælde skal behandles af en bobestyrer, fx hvis det fremgår af testamentet, eller hvis boet må antages at være insolvent. Antallet af afsluttede dødsboskiftesager med bobestyrer har i perioden 2009-2019 været ca. 6.000 sager årligt.

3. Hvis en arving eller en anden part i dødsboskiftesagen er utilfreds med bobestyrerens behandling af boet, kan denne klage til skifteretten over bobestyrerens:

- dispositioner og sagsbehandling, herunder at bobestyreren ikke fremmer behandlingen af boet uden unødigt ophold
- afgørelser
- salær
- habilitet.

4. Det er de 24 skifteretter, der træffer afgørelse i klager over bobestyrere. Derudover har skifteretterne også til opgave at føre et stikprøvebaseret tilsyn med bobestyrere. Retsplejelovens regler om anke og kære gælder også for skifteretternes afgørelser. Det betyder, at der kan klages til landsretterne over skifteretternes afgørelser af klager over bobestyrere.

5. Undersøgelsen omfatter perioden 2009-2020 – dog med hovedvægt på perioden 2016-2020.

Bobestyrer

En bobestyrer tegner dødsboet, træffer beslutninger i boets anliggender og fremmer boet mest muligt frem mod dets afslutning.

En bobestyrer er oftest en advokat, der er autoriseret til at fungere som bobestyrer. Skifteretten kan dog også udpege en anden person, der driver advokatvirksomhed eller opfylder betingelserne i bobestyrerbekendtgørelsens kapitel 2.

Klage til landsretten

Der kan klages til landsretten over skifterettens afgørelse ved at sende et kæreskrift til skifteretten. I kæreskriftet skal det fremgå og begrundes, hvilket resultat der ønskes opnået i landsretten.

Den klagende part kan være parter, der er utilfredse med bobestyreren, fx arvinger, men det kan også være bobestyreren, der er utilfreds med skifterettens afgørelse af en klage over bobestyreren.

6. Formålet med undersøgelsen er at undersøge skifteretternes behandling af klager over og tilsyn med bobestyreres behandling af dødsboer. Vi har undersøgt følgende:

- Hvad er omfanget af og indholdet i klager over bobestyrere?
- Hvad er udfaldet af og sagsbehandlingstiderne for skifteretternes afgørelser af klager over bobestyrere?
- Hvad er omfanget og udfaldet af klager til landsretterne over skifteretternes afgørelser af klager over bobestyrere?
- Hvor ofte har skifteretterne afsat en bobestyrer, fordi bobestyreren ikke har behandlet boet forsvarligt, rettidigt eller med den fornødne sikkerhed, og hvilke kriterier har skifteretterne lagt til grund for afsættelsen?
- I hvilket omfang fører skifteretterne tilsyn med bobestyrerne, herunder om der udtages en stikprøve minimum hvert 2. år, og hvad viser skifteretternes tilsyn?

Rigsrevisionen har igangsat undersøgelsen i marts 2020 på baggrund af en anmodning fra Statsrevisorerne.

Hovedkonklusion

Rigsrevisionen vurderer, at skifteretterne ikke i tilfredsstillende grad har ført et stikprøvebaseret tilsyn med bobestyrerne. Undersøgelsen viser, at 10 ud af de i alt 24 skifteretter ikke har udtaget en stikprøve minimum hvert 2. år, og 4 af disse skifteretter har ikke udtaget en stikprøve inden for en 4-årig periode. Mere end hvert 3. stikprøvebaserede tilsyn giver imidlertid anledning til kritiske bemærkninger til bobestyrere, som ikke overholder de gældende regler. Konsekvensen af, at det stikprøvebaserede tilsyn i nogle skifteretter er begrænset, er, at der er risiko for, at skifteretterne ikke opdager, at bobestyrerne ikke overholder de gældende regler.

Undersøgelsen viser også, at der bliver klaget over bobestyrerne i 2,7 % af alle bobestyrersager, og at klagerne får fuldt eller delvist medhold i 25 % af de klager, som skifteretterne realitetsbehandler.

Der klages årligt over bobestyreren i ca. 184 afsluttede bobestyrersager. Det svarer til, at der i gennemsnit bliver klaget over bobestyreren i 2,7 % af alle bobestyrersager. 23 % af klagerne bliver afvist, og ud af de resterende 77 % af klagerne, som realitetsbehandles af skifteretterne, gives der fuldt eller delvist medhold i 25 % af disse klager. Der gives lidt oftere medhold, når klagen vedrører bobestyrerens salær, end når klagen vedrører bobestyrerens afgørelser og sagsbehandling. Skifteretternes gennemsnitlige sagsbehandlingstid for en klage er ca. 72 dage. Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid for de enkelte skifteretter varierer dog meget og ligger på mellem 29 og 126 dage.

Landsretterne behandler årligt ca. 64 klager over skifteretternes afgørelser af klager over bobestyrere. I 18 % af afgørelserne har landsretten enten givet fuldt eller delvist medhold i klagen over skifterettens afgørelse eller hjemvist klagen til fornyet behandling hos skifteretten. I de resterende 82 % af afgørelserne har landsretten enten ikke givet medhold i klagen over skifterettens afgørelse eller afvist klagen.

Skifteretterne har i perioden 2016 - maj 2020 afsat bobestyreren i 15 sager, fordi bobestyreren ikke har behandlet boet forsvarligt, rettidigt eller med den fornødne sikkerhed. Det skyldes enten dårlig opgavevaretagelse eller habilitetsproblemer. Det svarer til ca. 0,06 % af det samlede antal bobestyrersager, der i samme periode er afsluttet.

Skifteretternes stikprøvebaserede tilsyn med bobestyrere har i perioden 2016-2020 omfattet 377 bobestyrersager. Det svarer til 1,3 % af det samlede antal bobestyrersager, der i samme periode er afsluttet. Andelen for de enkelte skifteretter varierer dog meget - fra 0 % til 5,2 %. Der er ligeledes stor variation mellem, hvor hyppigt de enkelte skifteretter har gennemført stikprøvebaserede tilsyn. Én skifteret har gennemført tilsynet i alle 5 år i perioden 2016-2020, og yderligere 3 skifteretter har gennemført tilsynet i 4 af årene. 10 skifteretter har ikke udtaget en stikprøve minimum hvert 2. år, og 4 af disse skifteretter har ikke udtaget en stikprøve inden for en 4-årig periode. I 35 % af de gennemførte tilsyn har skifteretterne haft kritiske bemærkninger til bobestyrerne om, at de ikke har overholdt bestemmelserne i bobestyrerbekendtgørelsen eller dødsbo-skiifteloven. Det er Rigsrevisionens vurdering, at det forhold, at mere end hvert 3. tilsyn fører til kritiske bemærkninger til bobestyreren, understreger væsentligheden af, at skifteretterne fører et stikprøvebaseret tilsyn med bobestyrere.

1.2. Baggrund

7. I Danmark er der 24 retskredse, som alle har en skifteret. Skifteretterne tager sig bl.a. af behandling af dødsboer og bodeling ved skilsmisse. Når en person dør, skal dødsfaldet snarest muligt anmeldes til skifteretten i den retskreds, som den afdøde bor i. Skifteretten indkalder herefter nærmeste pårørende til et møde, hvor det afgøres, hvordan boet skal behandles, herunder om det skal behandles som privat skifte eller ved en bobestyrer. Skifteretten skal behandle boet efter reglerne i dødsboskifteloven. Skifteretten har bl.a. til opgave at vejlede de pårørende og bistå med udfærdigelse af dokumenter til bobehandlingen.

Obligatorisk behandling af dødsboer med bobestyrer

Der er obligatorisk behandling af dødsboer med bobestyrer, hvis:

- det fremgår af testamentet
- dødsboet er insolvent, dvs. gælden i boet er større end formuen
- arvingerne ikke kan enes om fordelingen af arven
- arvingerne ikke inden for tidsfristen har oplyst, hvordan boet skal skiftes
- der ikke er nogen arvinger, eller der er usikkerhed om, hvem der er arvinger
- arvingerne ikke er myndige, er under konkurs eller er ude af stand til at opfylde deres forpligtelser.

8. Skifteretten udleverer boet til behandling ved en bobestyrer, hvis bestemte betingelser gør sig gældende, fx hvis det fremgår af testamentet, eller hvis boet må antages at være insolvent. Bobestyreren, der ofte er autoriseret advokat, har tegningsret og kan træffe afgørelser om boets anliggender. Det betyder fx, at bobestyreren kan træffe afgørelse om, hvorvidt et købstilbud på boets faste ejendomme skal accepteres eller afvises. Ligeledes skal bobestyreren fremme behandling og afslutning af bobehandlingen mest muligt. Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid for dødsboskiftesager med bobestyrer har i perioden 2016-2019 været ca. 500 dage.

9. Justitsministeriet har i samarbejde med Domstolsstyrelsen, Advokatsamfundet og Danske Advokater udarbejdet en tjekliste, der kan danne ramme for den indledende samtale mellem bobestyreren og arvingerne. Tjeklisten beskriver de punkter, som arvingerne skal informeres om. Bl.a. skal bobestyreren informere om, hvordan en typisk bobestyrersag forløber, og hvilken rolle bobestyreren har, herunder arvingernes mulighed for at klage til skifteretten over bobestyrerens salær. Det er frivilligt for bobestyreren at benytte tjeklisten.

10. Arvinger eller andre parter i sagen, der er utilfredse med bobestyrerens afgørelser eller sagsbehandling, kan klage til skifteretten. På Danmarks Domstoles hjemmeside kan arvinger mv. finde vejledning om klagemuligheder og en klageblanket, der kan sendes ind til skifteretten. Når skifteretten har modtaget en klage over bobestyreren, skal skifteretten tage stilling til, om klagen er berettiget, om bobestyrerens afgørelser skal ændres, og om bobestyreren eventuelt skal have en irettesættelse for sagsbehandlingen. Hvis bobestyreren har truffet afgørelser på boets vegne, der har medført boet unødige omkostninger eller tab, kan bobestyreren gøres erstatningsansvarlig.

Boopgørelse

Bobestyreren udarbejder en boopgørelse med en redegørelse om boets behandling og om arveforholdene samt en opgørelse over boets aktiver og passiver, indtægter og udgifter med angivelse af fordelingen mellem legatarer og arvinger og af den beregnede bo- og tillægsboafgift.

11. Arvinger kan ligeledes klage over bobestyrerens habilitet, hvis de mener, at der kan rejses tvivl om bobestyrerens upartiskhed, eller at bobestyreren har en særlig interesse i, hvordan boet gøres op. Når bobestyreren har færdigbehandlet og afsluttet boopgørelsen, kan der klages over bobestyrerens salær, hvis arvinger eller andre, der har penge til gode i boet, mener, at bobestyreren har opkrævet en for høj pris. Skifteretten skal herefter tage stilling til, om det salær, bobestyreren har opkrævet, står mål med det arbejde, bobestyreren har haft med boet, eller om salæret skal sættes ned. Derudover kan der klages til Advokatnævnet over bobestyreren, jf. boks 1.

Boks 1**Klager til Advokatnævnet**

Advokatnævnet er en del af Advokatsamfundet og kan irettesætte, udstede bøder eller frakende advokater retten til at drive advokatvirksomhed. Advokatnævnets kompetence i klager over bobestyrere er afgrænset til adfærdsklager. Adfærdsklager kan fx vedrøre bobestyrerens manglende besvarelse af henvendelser, interessekonflikter, manglende efterlevelse af dødsboskifteloven, manglende fremme af sagen og krænkende opførelse, som kan være i konflikt med retningslinjerne for god advokatskik. I klager vedrørende interessekonflikter kan Advokatnævnet tage stilling til, om en bobestyrer i første omgang har tilsidesat god advokatskik ved at lade sig udpege som bobestyrer, mens klager over bobestyrerens habilitet undervejs i bobestyrersagen skal behandles af skifteretten. Advokatnævnet kan både behandle klager, der ikke tidligere har været behandlet af skifteretten, og klager, der først har været behandlet af skifteretten.

Rigsrevisionen har ikke revisionsadgang til Advokatnævnet, men har set eksempler på afgørelser af klager over bobestyrere fra Advokatnævnet. En af afgørelserne fra Advokatnævnet er en sag, hvor en bobestyrer er blevet afsat, da skifteretten på baggrund af en klage havde vurderet, at bobestyreren var inhabil. Efterfølgende behandlede Advokatnævnet også sagen og fandt, at bobestyreren havde tilsidesat god advokatskik ved at lade sig udpege som bobestyrer i sagen. Advokatnævnet pålagde bobestyreren en bøde på 30.000 kr.

12. Når klagen har været behandlet i skifteretten, kan de involverede parter klage over skifterettens afgørelse til landsretten. Herefter skal landsretten tage stilling til, om skifterettens afgørelse skal stadfæstes, omgøres, eller om klagen skal hjemvises til skifteretten, der på ny skal tage stilling til klagen.

13. Skifteretten kan afsætte bobestyreren, hvis væsentlige hensyn taler for, at bobestyreren ikke bør fortsætte behandlingen af boet. Væsentlige hensyn kan være fejl og forsinkelser i bobehandlingen eller så alvorlig uenighed mellem bobestyreren og arvingerne, at der er en nærliggende risiko for, at en forsvarlig behandling af boet ikke vil kunne gennemføres. Herudover kan interessekonflikter og habilitet samt arvingernes ønske om en anden bobestyrer medføre, at bobestyreren afsættes, og en ny udpeges. Skifteretten skal dog tage hensyn til, hvor langt bobehandlingen er fremskredet.

14. Skifteretterne har ansvar for at føre tilsyn med bobestyrerne og skal i henhold til bobestyrerbekendtgørelsens § 25 stikprøvevis udtage boer til eftersyn. Ved eftersynet skal skifteretten påse, at boets midler er til stede, og at midlerne forvaltes og administreres i overensstemmelse med reglerne i dødsboskifteloven og bobestyrerbekendtgørelsen. Endvidere skal skifteretten påse, at bobestyreren fremmer boets behandling.

15. Danmarks Domstole er i henhold til grundloven uafhængige og omfatter bl.a. Højesteret, 2 landsretter, 24 byretter inkl. skifteretterne samt Domstolsstyrelsen. Domstolsstyrelsen er en selvstændig institution med ansvar for at administrere og udvikle Danmarks Domstole. Domstolsstyrelsens bestyrelse består af repræsentanter for domstolens personale, brugerne, universiteterne og Beskæftigelsesrådet. Bestyrelsen har ansat en direktør til den daglige ledelse og har bl.a. ansvar for domstolens budgetter og fordeling af ressourcer mellem retterne. Domstolsstyrelsen hører ressortmæssigt og bevillingsmæssigt under Justitsministeriet, men træffer beslutninger uafhængigt af regeringen og Folketinget. Det betyder bl.a., at justitsministeren ikke har nogen instruktionsbeføjelse over for Domstolsstyrelsen og ikke kan ændre styrelsens afgørelser.

Tidligere undersøgelse af bobestyreres salær

16. På foranledning af Folketingets Retsudvalg undersøgte Domstolsstyrelsen i foråret 2020, hvor ofte der klages over en bobestyrers salær, og hvor ofte et salær sættes ned. Undersøgelsen viste, at der i perioden 1. juli 2017 - 19. marts 2019 blev gennemført 8.744 bobestyrersager. I 58 af sagerne blev der indgivet en klage over bobestyrers salær, svarende til ca. 0,7 % af alle bobestyrersagerne. 26 af klagerne medførte, at salæret blev sat ned. Herudover satte skifteretterne af egen drift salæret ned i 56 sager, mens salæret i 9 andre sager blev sat ned, uden at Domstolsstyrelsen kunne opgøre årsagen til nedsættelsen. Samlet set blev bobestyrers salær sat ned i 91 sager, svarende til ca. 1 % af alle bobestyrersagerne i perioden. Domstolsstyrelsen vurderede på baggrund af den lave klageandel og den lave andel af nedsættelser, at der ikke var behov for yderligere regler for bobestyrernes salær.

1.3. Revisionskriterier, metode og afgrænsning

17. I det følgende redegøres for undersøgelsens revisionskriterier, metode og afgrænsning.

Revisionskriterier

18. I afsnit 2.1-2.4 besvarer vi Statsrevisorernes spørgsmål vedrørende skifteretternes behandling af klager over bobestyreres behandling af dødsboer. Spørgsmålene er af faktisk karakter, og der er derfor ikke opstillet revisionskriterier for besvarelsen af disse spørgsmål. Undersøgelsen omfatter derfor ikke vurderinger af skifteretternes og landsretternes behandling af klager. Sammenhængen mellem Statsrevisorernes spørgsmål og Rigsrevisionens undersøgelse er nærmere beskrevet i bilag 1.

19. Herefter undersøger vi i afsnit 2.5 skifteretternes tilsyn med bobestyrerne. Justitsministeriet har i bobestyrerbekendtgørelsen fastsat regler om, at skifteretterne skal føre et stikprøvebaseret tilsyn med bobestyrere. Det er ikke nærmere præciseret, hvor hyppigt det stikprøvebaserede tilsyn skal gennemføres. Vi lægger til grund, at et stikprøvebaseret tilsyn skal gennemføres, så der er en risiko for, at alle boer bliver udtaget under bobehandlingen. Dermed skal der udtages en stikprøve med mellemrum svarende til mediantidsudstrækningen for en bobehandling. Da denne ikke er opgjort, har vi i stedet lagt til grund, at en stikprøve skal udtages minimum hvert 2. år. Det skyldes, at det i dødsboskifteloven er fastsat, at 2-årsdagen for dødsfaldet er den seneste skæringsdag, som bobestyreren kan anvende i boopgørelsen, medmindre der er særlige omstændigheder. Vi undersøger, i hvilket omfang skifteretternes tilsyn med bobestyrerne lever op til dette revisionskriterie, og hvad skifteretternes tilsyn viser.

Metode

20. Undersøgelsen er baseret på dataudtræk fra Domstolsstyrelsen, gennemgang af sager fra skifteretterne og landsretterne samt skriftlige redegørelser fra skifteretterne.

Afsnit 2.1 og 2.2 handler om klager over bobestyrere. Denne del af undersøgelsen er baseret på dataudtræk fra Domstolsstyrelsen og en gennemgang af klagesager fra skifteretterne. Klagesagerne er indhentet fra skifteretterne på baggrund af et overordnet dataudtræk fra Domstolsstyrelsen.

Afsnit 2.3 handler om klager til landsretterne over skifteretternes afgørelser af klager over bobestyrere. Denne del af undersøgelsen er baseret på en gennemgang af indhentede klagesager fra landsretterne.

Afsnit 2.4 handler om skifteretternes afsættelser af bobestyrere. Denne del af undersøgelsen er baseret på en gennemgang af indhentede afsættelsessager fra skifteretterne og skriftlige redegørelser fra skifteretterne om afsættelser af bobestyrere. Sagerne er indhentet fra skifteretterne på baggrund af et overordnet dataudtræk fra Domstolsstyrelsen.

Afsnit 2.5 handler om skifteretternes tilsyn med bobestyrerne. Denne del af undersøgelsen er baseret på en gennemgang af indhentede tilsynsrapporter fra skifteretterne og skriftlige redegørelser fra skifteretterne.

21. Revisionen er udført i overensstemmelse med standarderne for offentlig revision, jf. bilag 2.

Afgrænsning

22. Undersøgelsen er afgrænset til skifteretternes behandling af klager over bobestyreres behandling af dødsboer og er således afgrænset fra andre former for behandling af dødsboer, herunder privat skifte. Der sondres i undersøgelsen ikke mellem autoriserede og ikke-autoriserede bobestyrere, da det ikke er muligt ud fra det tilgængelige datamateriale.

23. Derudover er undersøgelsen tidsmæssigt afgrænset, så de overordnede opgørelser omfatter perioden 2009-2020. De dele af undersøgelsen, der baserer sig på sagsgennemgange og skriftlige redegørelser, er afgrænset til perioden 2016-2020.

24. Statsrevisorernes spørgsmål og angivelse af, i hvilke afsnit spørgsmålene bliver besvaret, fremgår af bilag 1. I bilag 2 er undersøgelsens metodiske tilgang beskrevet. Bilag 3 indeholder en ordliste, der forklarer udvalgte ord og begreber.

2. Skifteretternes behandling af dødsboer med bobestyrer

2.1. Omfang af og indhold i klager over bobestyrere

25. Dette afsnit handler om omfanget af og indholdet i klager over bobestyrere. Vi har først undersøgt antallet af dødsboskiftesager med bobestyrer, hvor der er klaget. Herefter har vi undersøgt, hvor stor en andel af bobestyrersagerne i de forskellige skifteretter der har medført klager. Endelig har vi undersøgt, hvilke klagemuligheder og problemstillinger klagerne vedrører.

Klager over bobestyrere til skifteretterne

26. Vi har undersøgt antallet af dødsboskiftesager med bobestyrer, hvor der undervejs i sagen har været klaget over bobestyreren til skifteretten.

Data fra Domstolsstyrelsen viser, at skifteretterne i perioden 2009 - juli 2020 har afsluttet 69.322 bobestyrersager. I 1.925 af sagerne er der undervejs indgivet en klage over bobestyreren til skifteretten. Figur 1 viser udviklingen i afsluttede bobestyrersager, hvor der er indgivet en klage over bobestyreren.

Figur 1
Udviklingen i afsluttede bobestyrersager med klager i perioden 2009-2019

Note: En bobestyrersag kan være flere år undervejs, og klagen kan derfor være indgivet i et tidligere år end det år, hvor bobestyrersagen afsluttes. Desuden kan en bobestyrersag indeholde flere klager.

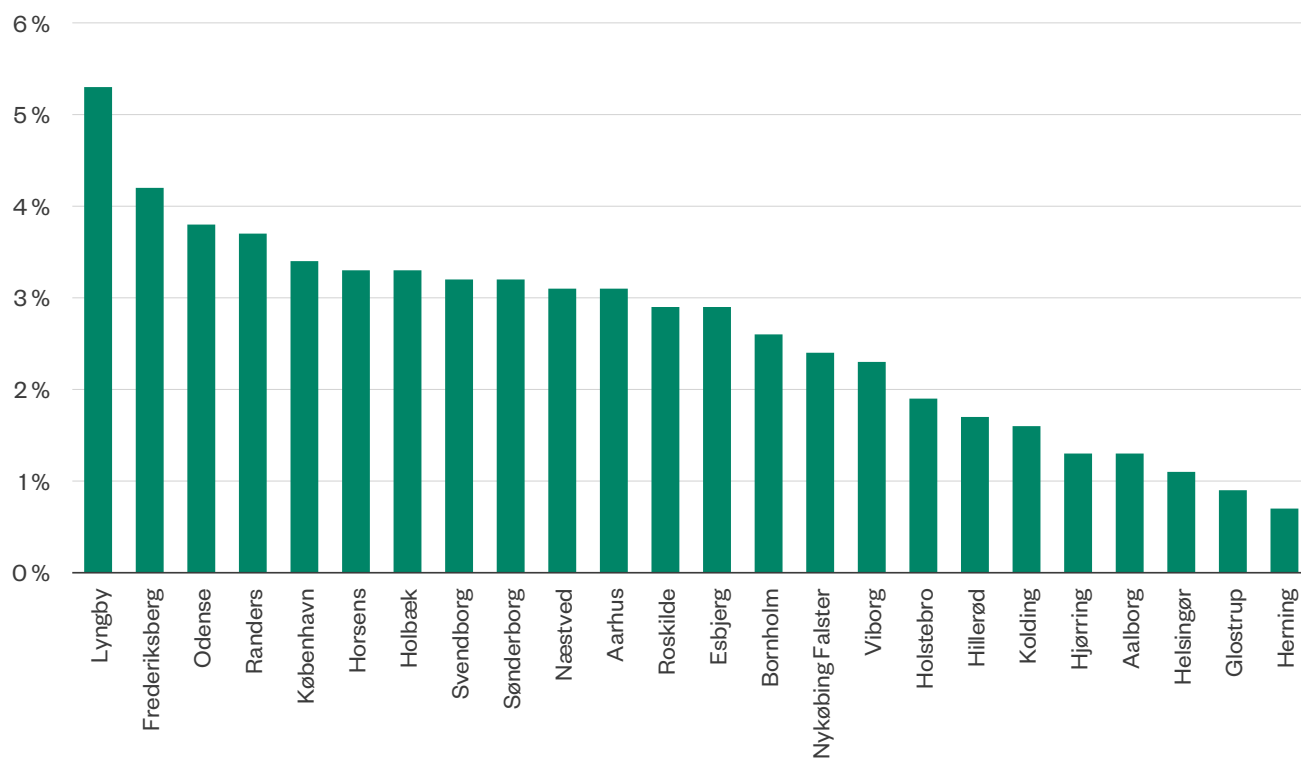
Kilde: Rigsrevisionen på baggrund af oplysninger fra Domstolsstyrelsen.

Det fremgår af figur 1, at antallet af afsluttede bobestyrersager, hvor der undervejs har været klaget over bobestyreren, har været nogenlunde stabilt siden 2011. I perioden 2011-2019 er der årligt klaget over bobestyreren i gennemsnitlig 184 afsluttede bobestyrersager.

Klageandele i skifteretterne

27. Klageandelen beskriver andelen af bobestyrersager, hvor der er én eller flere klager over bobestyreren, i forhold til det samlede antal afsluttede bobestyrersager. Data fra Domstolsstyrelsen viser, at der i gennemsnit er indgivet klager over bobestyreren i 2,7 % af alle bobestyrersager i perioden 2009-2019. Andelen af bobestyrersager med klager varierer i perioden fra 1,7 % i 2009 til 3,1 % i 2019. Figur 2 viser klageandelene opgjort pr. skifteret i perioden 2009-2019.

Figur 2
Klageandele pr. skifteret i perioden 2009-2019

Kilde: Rigsrevisionen på baggrund af oplysninger fra Domstolsstyrelsen.

Det fremgår af figur 2, at der er store forskelle i klageandelene mellem skifteretterne. Skifteretten i Lyngby har den højeste klageandel på 5,3 %, mens skifteretten i Herning har den laveste klageandel på 0,7 %. Der er flere forhold, som kan påvirke klageandelen. Bl.a. vil en høj andel af insolvente boer formentligt medvirke til en lavere klageandel, da arvinger, som har afskrevet sig arv og gæld, ikke er en klageberettiget part i sagen. Omvendt vil dødsboskiftesager med store økonomiske værdier kunne skabe et øget incitament til at klage. Klageandelen kan derfor ikke alene betragtes som et udtryk for kvaliteten af bobestyrernes sagsbehandling.

Klageemner

28. Arvinger og andre aktører, der har økonomisk interesse i dødsboskiftesagen, kan klage til skifteretten over flere forskellige emner vedrørende bobestyreren.

Der kan klages til skifteretten over *bobestyrerens sagsbehandling*, fx hvis bobestyreren har været årsag til, at dødsboskiftesagen ikke fremmes uden unødigt ophold. Det kan fx være, at bobestyreren har været for lang tid om at sætte afdødes bolig til salg.

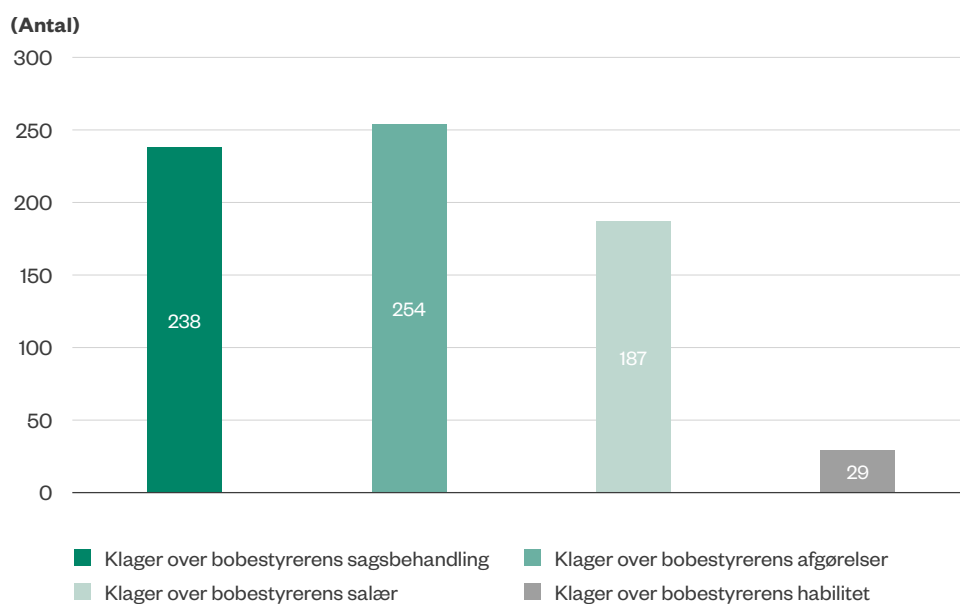
Der kan ligeledes klages over *bobestyrerens afgørelser*. Det kan fx være bobestyrerens afgørelse om at acceptere eller afvise et tilbud om køb af boets faste ejendom. Vurderer skifteretten, at bobestyreren har truffet en forkert afgørelse, kan skifteretten omgøre afgørelsen eller afsætte bobestyreren.

Når bobestyreren har færdigbehandlet og afsluttet boopgørelsen, kan der klages til skifteretten over *bobestyrerens salær*. Herefter skal skifteretten ved kendelse tage stilling til, om det opkrævede salær modsvarer det arbejde, som bobestyreren har haft i forbindelse med behandlingen af dødsboskiftesagen, eller om salæret eventuelt skal sættes ned.

Endelig kan der klages over *bobestyrerens habilitet*.

29. Vi har gennemgået de klagesager, som skifteretterne har behandlet i perioden 2016-2019. Figur 3 viser antallet af klager fordelt på klageemner i perioden 2016-2019.

Figur 3
Klager fordelt på klageemner i perioden 2016-2019

Kilde: Rigsrevisionen på baggrund af klagesager fra skifteretterne.

Det fremgår af figur 3, at 238 klager i perioden 2016-2019 har handlet om bobestyrerens sagsbehandling, 254 om bobestyrerens afgørelser, 187 om salæret til bobestyreren og 29 om bobestyrerens habilitet. En klage kan vedrøre flere klageemner. Fx har 94 af klagerne vedrørt både sagsbehandling og afgørelser. Derfor er summen af de 4 klageemner højere end det samlede antal gennemgåede klagesager.

Resultater

Undersøgelsen viser, at skifteretterne i perioden januar 2009 - april 2020 har afsluttet 1.925 bobestyrersager, hvor der undervejs har været indgivet en klage over bobestyreren. Data viser, at antallet og andelen af bobestyrersager med klager har været nogenlunde stabilt i perioden. I perioden 2011-2019 er der årligt klaget over bobestyreren i gennemsnitlig 184 afsluttede bobestyrersager. Det svarer til, at der i gennemsnit er klaget over bobestyreren i 2,7 % af alle bobestyrersager. Klageandelen for de enkelte skifteretter varierer dog mellem 0,7 % og 5,3 %. Undersøgelsen viser også, at der i perioden 2016-2019 oftest er klaget over de afgørelser, der er truffet af bobestyreren (254 tilfælde), og at der i lidt mindre grad er klaget over sagsbehandlingen (238 tilfælde). Det fremgår ligeledes, at der i 187 tilfælde er klaget over bobestyrerens salær, mens klagerne i begrænset omfang har vedrørt bobestyrerens habilitet.

2.2. Skifteretternes behandling af klager over bobestyrere

30. Dette afsnit handler om skifteretternes behandling af klager over bobestyrere. Vi har først undersøgt udfaldet af skifteretternes behandling af klager over bobestyrere. Herefter har vi undersøgt sagsbehandlingstiderne for klagerne.

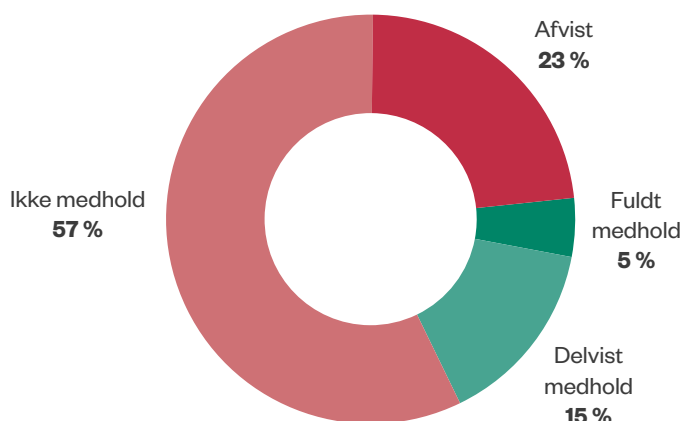
Udfaldet af skifteretternes behandling af klager over bobestyrere

31. Vi har undersøgt udfaldet af skifteretternes behandling af klager over bobestyrere, herunder hvor mange der får fuldt eller delvist medhold i deres klage, hvor mange der ikke får medhold, og hvor mange klager der bliver afvist.

Når der indgives en klage til skifteretten over en bobestyrer, skal skifteretten tage stilling til, om klagen er berettiget, og om der skal gives medhold eller ej. I nogle tilfælde afviser skifteretten at behandle klagen. Klagen kan fx afvises, hvis klageren ikke er part i dødsboskiftesagen. Et andet eksempel kan være, hvis klagen ikke vedrører bobestyreren, men reelt er en klage over en anden arving, der har udtaget værdier af boet. Desuden kan klagen afvises, hvis klagen ikke lever op til en række formelle krav. De formelle krav handler bl.a. om, at klagen skal indgives skriftligt og indgives inden for nærmere bestemte tidsfrister.

32. Vi har gennemgået 544 klagesager fra perioden 2016-2019. Figur 4 viser udfaldet af skifteretternes behandling af klager over bobestyrere i den 4-årige periode.

Figur 4
Udfaldet af skifteretternes behandling af klager over bobestyrere i perioden 2016-2019

Kilde: Rigsrevisionen på baggrund af klagesager fra skifteretterne.

Det fremgår af figur 4, at 20 % af alle klagerere får fuldt eller delvist medhold i deres klage over bobestyreren. 23 % af klagerne bliver afvist og er dermed ikke realitetsbehandlet. Ses der alene på de resterende 77 % af klagerne, hvor der er tale om en realitetsbehandling, får klagerne fuldt eller delvist medhold i ca. 25 % af disse klager. En klager kan få delvist medhold, hvis klagen indeholder flere klagepunkter, men skifteretten kun giver medhold i nogle af punkterne og afviser eller ikke giver medhold i de øvrige klagepunkter. Ligeledes kan delvist medhold også dække over klager, hvor bobestyreren har fået en påtale af skifteretten, men uden at klagerens påstand er blevet imødekommet fuldt ud.

33. Vores sagsgennemgang viser, at der oftere gives medhold i klager over bobestyrerens salær end i klager over bobestyrerens sagsbehandling og afgørelser. I klager over bobestyrerens salær er der således givet fuldt eller delvist medhold i ca. 27 % af alle klager over salæret, mens der for klager over sagsbehandling og afgørelser er givet fuldt eller delvist medhold i henholdsvis 18 % og 9 % af alle klager på de 2 områder. I klager over bobestyrerens habilitet er der givet medhold i én klage, svarende til 3 % af alle klager vedrørende habilitet.

Boks 2 viser udvalgte eksempler på klagesager, hvor klageren har fået medhold.

Boks 2

Eksempler på klagesager, hvor klageren har fået medhold

Eksempel 1

En arving havde klaget over, at bobestyreren ikke havde fremmet sagsbehandlingen tilstrækkeligt. Skifteretten vurderede, at bobestyreren ikke havde fremmet salget af boets andelslejlighed hurtigt nok. Bl.a. fandt skifteretten, at bobestyreren havde ventet for længe med at indhente salgsvurdering og sikre gennemførelse af VVS- og eltjek, hvilket medførte, at salget af lejligheden blev udsat unødigt. Skifteretten pålagde bobestyreren en frist på 14 dage til at dokumentere, at lejligheden var blevet vurderet, og at der var gennemført VVS- og eltjek.

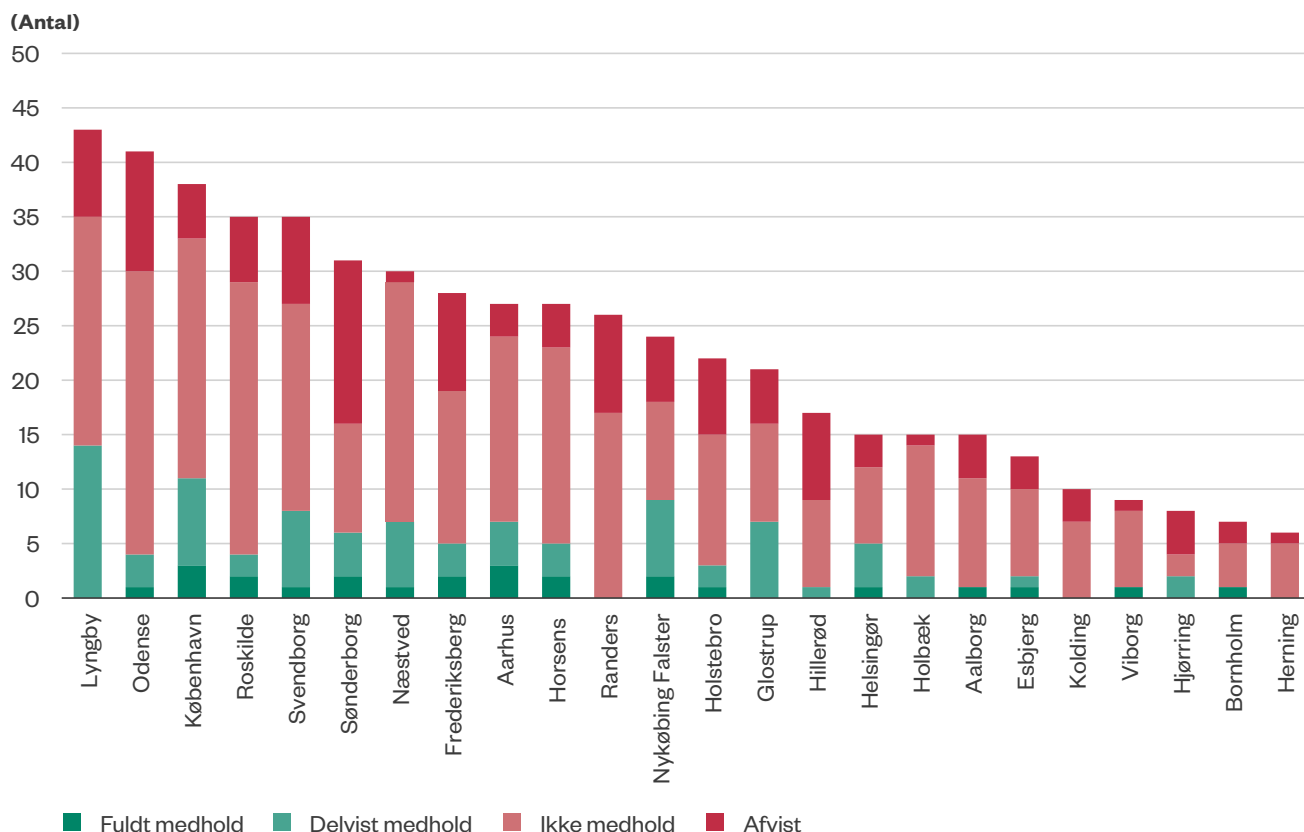
Eksempel 2

En arving havde klaget over bobestyrerens afgørelse om, at udgifter til begravelse af den afdøde ikke skulle dækkes af dødsboet. Bobestyreren havde begrundet afgørelsen med, at begravelsesudgifterne på ca. 36.000 kr. var højere, end hvad der måtte antages for rimeligt. Skifteretten fandt imidlertid begravelsesudgifterne rimelige, bl.a. med den begrundelse, at der havde været ca. 50 gæster til begravelsen, og at kuvertprisen for kaffe m.m. måtte anses som almindelige og rimelige. Skifteretten bestemte derfor, at bobestyreren skulle anerkende arvingens udgifter, og at udgifterne skulle dækkes af dødsboet.

Eksempel 3

En arving havde klaget over bobestyrerens salær på ca. 200.000 kr. Boet bestod hovedsageligt af bankkonti, værdipapirer og en ejerlejlighed. Skifteretten vurderede, at boets kompleksitet og omfang ikke kunne begrunde et salær af den størrelse. Skifteretten satte derfor salæret ned til 120.000 kr.

34. Figur 5 viser udfaldet af skifteretternes behandling af klager i perioden 2016-2019 fordelt på skifteretter.

Figur 5**Udfaldet af skifteretternes behandling af klager over bobestyrere i perioden 2016-2019 fordelt på skifteretter**

Kilde: Rigsrevisionen på baggrund af klagesager fra skifteretterne.

Det fremgår af figur 5, at der er nogen variation i, hvor mange klager de enkelte skifteretter har modtaget, og hvordan klagerne er blevet afgjort. Skifteretten i Lyngby har behandlet flest klager i perioden og har givet medhold i flest klager. Det fremgår også af figuren, at skifteretterne i Hering, Kolding og Randers ikke har givet hverken fuldt eller delvist medhold i nogen klager. Skifteretterne i Sønderborg og Odense har afvist henholdsvis 15 og 11 klager i løbet af de 4 år og er således de skifteretter, der har afvist flest klager.

Sagsbehandlingstider for klager over bobestyrere

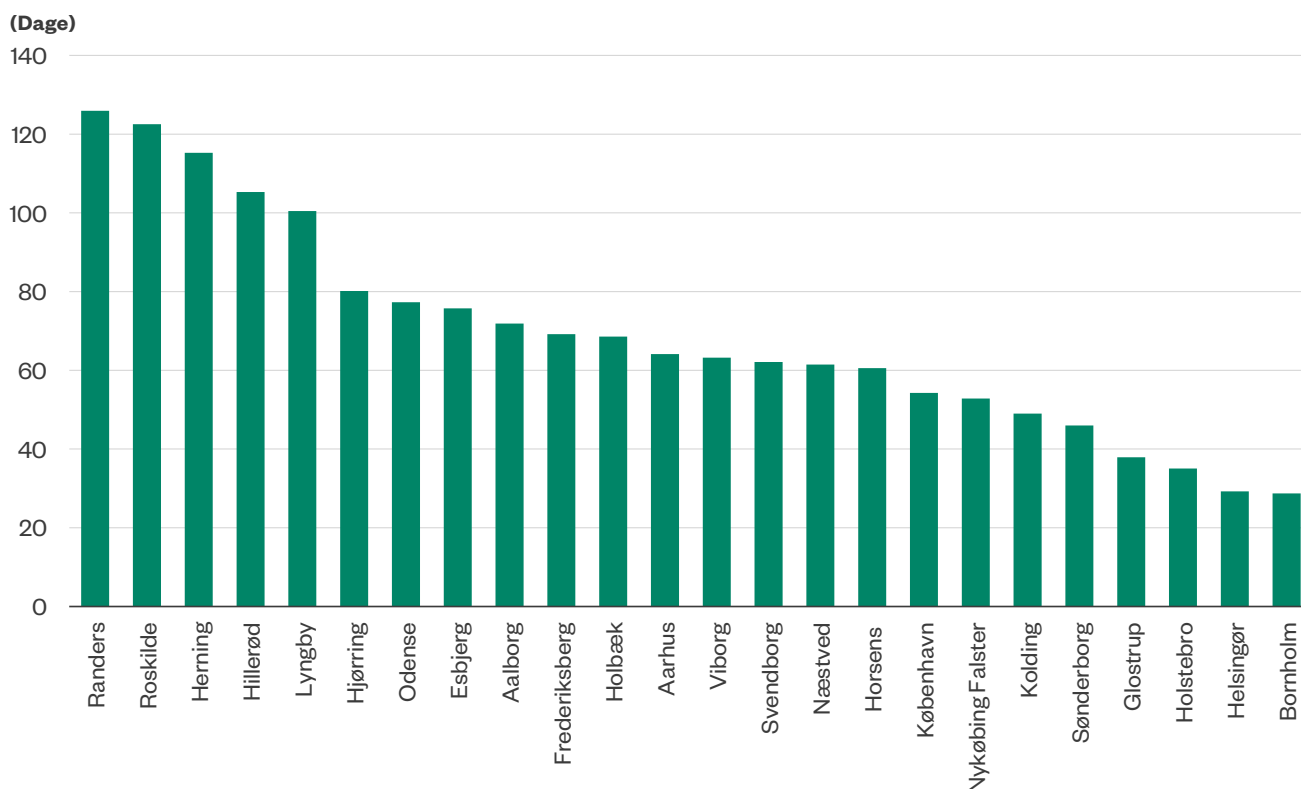
35. Vi har undersøgt sagsbehandlingstiderne for klager over bobestyrere i perioden 2016-2019. Sagsbehandlingstiden regnes fra det tidspunkt, hvor skifteretten modtager klagen, til der er truffet en afgørelse på klagen.

36. Vores gennemgang af klagesager viser, at den gennemsnitlige sagsbehandlingstid for en klage er ca. 72 dage på landsplan. Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid varierer dog fra én dag til 402 dage.

Sagsgennemgangen viser ikke nogen entydige årsager til, hvorfor nogle klager har en markant længere sagsbehandlingstid end andre. Dog kan manglende oplysninger og mangelfulde beskrivelser i klagerne medføre, at skifteretterne har svært ved at vurdere, hvad der klages over. I disse tilfælde bliver skifteretten nødt til at bruge tid og ressourcer på at få klagen uddybet og belyst yderligere, hvilket kan medføre længere sagsbehandlingstid. Klager, der af skifteretten kan afvises, fx fordi klagen ikke lever op til de formelle krav, bliver ofte behandlet relativt hurtigt. Vores sagsgennemgang viser, at den gennemsnitlige sagsbehandlingstid for afviste klager er ca. 30 % kortere end for klager, hvor der træffes en afgørelse.

37. Figur 6 viser de enkelte skifteretters gennemsnitlige sagsbehandlingstid for klager over bobestyrere i perioden 2016-2019.

Figur 6
Skifteretternes gennemsnitlige sagsbehandlingstid for klager over bobestyrere i perioden 2016-2019 fordelt på skifteretter

Kilde: Rigsrevisionen på baggrund af klagesager fra skifteretterne.

Det fremgår af figur 6, at den gennemsnitlige sagsbehandlingstid for klager over bobestyrere varierer meget mellem skifteretterne. Skifteretterne på Bornholm og i Helsingør har den laveste gennemsnitlige sagsbehandlingstid på 29 dage, mens skifteretten i Randers har den højeste gennemsnitlige sagsbehandlingstid på 126 dage.

Resultater

Undersøgelsen viser, at skifteretterne giver fuldt eller delvist medhold i ca. 25 % af de klager, der realitetsbehandles. 23 % af alle klager afvises og realitetsbehandles dermed ikke. Der gives oftest medhold i klager, der vedrører salæret til bobestyreren, mens der i mindre grad gives medhold i klager over bobestyrerens sagsbehandling og afgørelser. Antallet af klager, der får medhold, varierer mellem skifteretterne. Skifteretten i Lyngby, som er den skifteret, der behandler flest klager, giver oftest medhold, mens skifteretterne i Herning, Kolding og Randers ikke har givet medhold i nogen klager.

Undersøgelsen viser også, at skifteretternes gennemsnitlige sagsbehandlingstid for klager er ca. 72 dage. Klager, der afvises, hvis de fx ikke lever op til de formelle krav, afsluttes ca. 30 % hurtigere end klager, hvor skifteretten skal træffe en afgørelse. Desuden viser undersøgelsen, at den gennemsnitlige sagsbehandlingstid for de enkelte skifteretter varierer meget og ligger mellem 29 og 126 dage.

2.3. Klager til landsretterne over skifteretternes afgørelser af klager over bobestyrere

38. Det fremgår af dødsboskiftelovens § 105, at reglerne i retsplejeloven om anke og kære tilsvarende finder anvendelse på skifterettens afgørelser. Det betyder, at der kan klages (kæres) til landsretten over skifterettens afgørelse af klager over bobestyrere. Det sker ved, at den klagende part sender et kæreskrift til skifteretten. I kæreskriftet oplyses og begrundes, hvilket resultat klageren ønsker at opnå i landsretten. Klageren skal samtidig betale en retsafgift på 400 kr. Skifteretten sender herefter kæreskriftet til landsretten. Den klagende part kan være parter, der er utilfredse med bobestyreren, fx arvinger, men det kan også være bobestyreren, der er utilfreds med skifterettens afgørelse af en klage over bobestyreren.

39. Vi har først undersøgt omfanget af klager til landsretterne over skifteretternes afgørelser af klager over bobestyrere. Klagerne er behandlet af landsretterne i perioden 2009 - juli 2020. Herefter har vi for perioden 2016 - juli 2020 undersøgt udfaldet af landsretternes behandling af klager til landsretterne over skifteretternes afgørelser af klager over bobestyrere.

Omfanget af klager til landsretterne over skifteretternes afgørelser af klager over bobestyrere

40. Landsretterne har i perioden 2009 - juli 2020 behandlet 731 klager over skifteretternes afgørelser af klager over bobestyrere. Figur 7 viser, hvor mange klager landsretterne årligt har behandlet i perioden 2009-2019.

Figur 7
Landsretternes behandling af klager over skifteretternes afgørelser af klager over bobestyrere i perioden 2009-2019

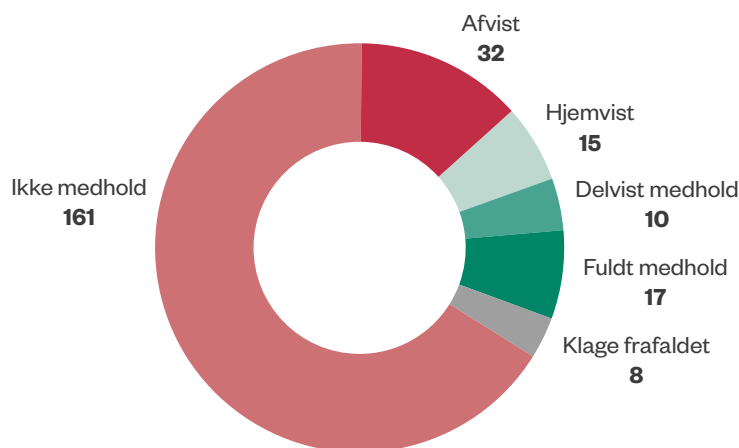
Kilde: Rigsrevisionen på baggrund af afgørelser fra landsretterne.

Det fremgår af figur 7, at antallet af klager over skifteretternes afgørelser af klager over bobestyrere behandlet af landsretterne var højest i 2011 med 81 klager. I den efterfølgende periode er niveauet lidt lavere, og det lå i 2019 på 55 klager. Det gennemsnitlige antal klager i perioden 2009-2019 kan beregnes til 63,8 klager pr. år.

Udfaldet af landsretternes behandling af klager over skifteretternes afgørelser af klager over bobestyrere

41. Landsretterne har i perioden 2016 - juli 2020 behandlet 243 klager over skifteretternes afgørelser af klager over bobestyrere. Figur 8 viser udfaldet af landsretternes behandling af klagerne.

Figur 8**Udfaldet af landsretternes behandling af klager over skifteretternes afgørelser af klager over bobestyrere i perioden 2016 - juli 2020**

Kilde: Rigsrevisionen på baggrund af afgørelser fra landsretterne.

Det fremgår af figur 8, at klagen i 8 tilfælde er frafaldet igen, og landsretterne har derfor kun truffet afgørelse i 235 klagesager. I 161 tilfælde har landsretten ikke givet medhold i klagen over skifterettens afgørelse, og i 32 tilfælde har landsretten afvist klagen. Samlet udgør disse klagesager 82 % af landsretternes afgørelser. I de resterende 18 % af afgørelserne har landsretten enten givet fuldt medhold (17 sager), delvist medhold (10 sager) eller hjemvist klagen til fornyet behandling hos skifteretten (15 sager).

Landsretterne hjemviser fx klagen til fornyet behandling hos skifteretten, hvis skifteretten uberettiget har afvist at tage stilling til klagerens påstand. En anden årsag til hjemvisning kan være, at skifteretten har truffet en afgørelse, som skifteretten ikke havde hjemmel til at træffe.

Resultater

Undersøgelsen viser, at landsretterne i perioden 2009 - juli 2020 har behandlet 731 klager over skifteretternes afgørelser af klager over bobestyrere, svarende til ca. 64 klager årligt.

En gennemgang af sagerne for perioden 2016 - juli 2020 viser, at landsretterne har truffet afgørelse i 235 klager over skifteretternes afgørelser af klager over bobestyrere. I 82 % af afgørelserne har landsretten enten ikke givet medhold i klagen over skifterettens afgørelse eller afvist klagen. I de resterende 18 % af afgørelserne har landsretten enten givet fuldt eller delvist medhold i klagen over skifterettens afgørelse eller hjemvist klagen til fornyet behandling hos skifteretten.

2.4. Afsættelser af bobestyrere

42. Dette afsnit handler om skifteretternes afsættelser af bobestyrere. Skifteretten kan afsætte bobestyreren både af egen drift og på baggrund af en klage over bobestyreren. I de tilfælde, hvor skifteretten afsætter bobestyreren, skal skifteretten straks udpege en ny bobestyrer.

43. Vi har undersøgt, hvor ofte skifteretterne har afsat en bobestyrer, fordi bobestyreren ikke har behandlet boet forsvarligt, rettidigt eller med den fornødne sikkerhed, og hvilke kriterier skifteretten har lagt til grund for afsættelsen.

44. Vi har modtaget et dataudtræk fra Domsstolsstyrelsen, der omfatter bobestyrersager afsluttet i perioden 2016 - maj 2020, hvor bobestyreren er blevet afsat. Domsstolsstyrelsen har oplyst, at der er metodiske usikkerheder forbundet med dataudtrækket. Det skyldes, at det er muligt for skifteretterne at skifte bobestyreren på en sag uden at anvende den kode, som udtrækket er baseret på. Der kan derfor godt være flere tilfælde, hvor en bobestyrer er blevet afsat, end det fremgår af udtrækket. På baggrund af Domsstolsstyrelsens dataudtræk har vi indhentet og gennemgået afsættelsessager og skriftlige redegørelser om afsættelser af bobestyrere fra de 20 skifteretter, som ifølge dataudtrækket har afsat bobestyrere i perioden 2016 - maj 2020.

45. Vores gennemgang af skifteretternes oplysninger viser, at de 20 skifteretter i perioden 2016 - maj 2020 har afsat bobestyreren i 15 sager. I 9 af sagerne skyldes det mangelfuld eller dårlig opgavevaretagelse. I de resterende 6 sager har skifteretten afsat bobestyreren som følge af habilitetsproblemer.

I 7 af sagerne er bobestyreren afsat på skifterettens initiativ. I 4 af sagerne er bobestyreren afsat på foranledning af arvingerne. I de resterende 4 sager fremgår årsagen ikke af skifterettens oplysninger.

Tallene skal ses i forhold til, at der i perioden 2016-2020 er afsluttet 26.068 bobestyrersager. Dermed svarer de 15 sager til ca. 0,06 % af det samlede antal bobestyrersager, der i samme periode er afsluttet.

Resultater

Undersøgelsen viser, at skifteretterne i perioden 2016 - maj 2020 har afsat bobestyreren i 15 sager, fordi bobestyreren ikke har behandlet boet forsvarligt, rettidigt eller med den fornødne sikkerhed. Det skyldes enten dårlig opgavevaretagelse eller habilitetsproblemer. De 15 sager svarer til ca. 0,06 % af det samlede antal bobestyrersager, der i samme periode er afsluttet. Som følge af Domsstolsstyrelsens metodiske forbehold i forbindelse med dataudtrækket kan Rigsrevisionen imidlertid ikke udelukke, at der kan være flere tilfælde, hvor en bobestyrer er blevet afsat.

2.5. Skifteretternes tilsyn med bobestyrere

46. Justitsministeriet har i bobestyrerbekendtgørelsen fastsat regler om, at skifteretterne skal føre tilsyn med bobestyrerne. Det fremgår af bekendtgørelsens § 25, at skifteretterne stikprøvevis udtager boer til eftersyn. Ved eftersynet skal skifteretten påse, at boets midler er til stede, og at midlerne forvaltes og administreres i overensstemmelse med reglerne i dødsboskifteloven og bobestyrerbekendtgørelsen. Endvidere skal skifteretten påse, at bobestyreren fremmer boets behandling. Det er ikke nærmere præciseret, hvor hyppigt det stikprøvebaserede tilsyn skal gennemføres. Vi lægger til grund, at et stikprøvebaseret tilsyn skal gennemføres, så der er en risiko for, at alle boer bliver udtaget under bobehandlingen. Dermed skal der udtages en stikprøve med mellemrum svarende til mediantidsudstrækningen for en bobehandling. Da denne ikke er opgjort, har vi i stedet lagt til grund, at en stikprøve skal udtages minimum hvert 2. år. Det skyldes, at det i dødsboskifteloven er fastsat, at 2-årsdagen for dødsfaldet er den seneste skæringsdag, som bobestyreren kan anvende i boopgørelsen, medmindre der er særlige omstændigheder.

47. Danmarks Domstole har oplyst, at skifteretterne også fører tilsyn med bobestyrerne på andre måder. Fx stiller skifteretten krav om, at bobestyreren inden for et begrænset antal måneder efter udleveringen af boet skal sende en åbningsstatus til skifteretten. Skifteretten kontrollerer i den forbindelse, at kautionsforsikringens størrelse er fastsat korrekt, og ved større boer kontrolleres endvidere, om ansvarsforsikringen er dækkende. Danmarks Domstole har endvidere oplyst, at skifteretten også stiller krav om løbende efterfølgende indberetninger, så bobestyreren skal indberette et vist antal måneder efter udleveringen. I indberetningen skal der redegøres for bobehandlingen, herunder hvornår boet forventes afsluttet. Trækker bobehandlingen ud, hører skifteretten med et vist interval bobestyreren om baggrunden herfor. Dette gøres for at fremme behandlingen mest muligt.

48. I det følgende har vi undersøgt det stikprøvebaserede tilsyn, som skifteretterne fører på baggrund af bobestyrerbekendtgørelsens § 25. Vi har undersøgt, i hvilket omfang skifteretternes tilsyn med bobestyrerne lever op til, at der udtages en stikprøve minimum hvert 2. år, og hvad skifteretternes tilsyn viser.

Omfanget af skifteretternes tilsyn med bobestyrere

49. Vi har først undersøgt omfanget af skifteretternes tilsynsbesøg hos bobestyrere i perioden 2016-2020. Herefter har vi undersøgt omfanget af tilsynssager og sammenholdt det med det samlede antal bobestyrersager.

Omfanget af tilsynsbesøg

50. Tabel 1 viser omfanget af skifteretternes tilsynsbesøg hos bobestyrere i perioden 2016-2020.

Tabel 1
Skifteretternes tilsynsbesøg hos bobestyrere i perioden 2016-2020

Skifteret	2016	2017	2018	2019	2020	I alt
København	7	1	-	-	5	13
Horsens	5	3	3	1	-	12
Sønderborg	3	2	2	2	1	10
Helsingør	3	4	-	-	2	9
Næstved	-	6	-	2	-	8
Frederiksberg	1	-	-	6	-	7
Glostrup	5	-	-	-	2	7
Roskilde	3	-	2	2	-	7
Holstebro	1	2	1	2	-	6
Bornholm	-	2	-	3	-	5
Holbæk	4	-	1	-	-	5
Lyngby	-	-	-	-	5	5
Svendborg ¹⁾	-	-	-	-	5	5
Herning	1	1	1	1	-	4
Hillerød	-	3	1	-	-	4
Kolding	-	2	-	-	2	4
Nykøbing Falster	1	-	3	-	-	4
Aalborg	3	-	1	-	-	4
Aarhus	2	1	-	1	-	4
Esbjerg	-	1	-	1	1	3
Hjørring	1	-	1	-	-	2
Viborg	2	-	-	-	-	2
Odense	-	-	-	-	-	0
Randers	-	-	-	-	-	0
I alt	42	28	16	21	23	130

¹⁾ Skifteretten i Svendborg har oplyst, at skifteretten har foretaget tilsyn med alle bobestyrere i perioden 2016-2020. I forbindelse med de tilsyn, som skifteretten har gennemført før 2020, har skifteretten imidlertid ikke udarbejdet særskilte tilsynsrapporter, men har i stedet noteret de gennemførte tilsyn i retsbøgerne for de relevante dødsboskiftesager. Skifteretten er ikke i stand til at finde de noterede oplysninger igen. Skifteretten har som følge heraf ikke sendt dokumentation for de tilsynsbesøg, som skifteretten har gennemført før 2020.

Note: Rigsrevisionen har modtaget tilsynsrapporterne i oktober-november 2020, og opgørelsen omfatter således ikke hele 2020.

Kilde: Rigsrevisionen på baggrund af tilsynsrapporter fra skifteretterne.

Det fremgår af tabel 1, at skifteretterne har gennemført 130 tilsynsbesøg i perioden 2016-2020. Antallet af tilsynsbesøg i hver skifteret varierer mellem 0 og 13 i perioden.

Det fremgår desuden af tabellen, at én skifteret (Sønderborg) har gennemført tilsynsbesøg i alle 5 år i perioden 2016-2020. Herudover har 3 skifteretter (Herning, Holstebro og Horsens) gennemført tilsynsbesøg i 4 af årene. De øvrige skifteretter har gennemført tilsyn sjældnere.

For 2020 skal det bemærkes, at vi har bedt skifteretterne om at indsende tilsynsrapporter, inden 2020 var afsluttet. Hertil kommer, at nogle skifteretter har oplyst, at tilsynsbesøgene i 2020 er blevet udskudt på grund af COVID-19. Når vi skal vurdere, om skifteretterne udtager en stikprøve minimum hvert 2. år, ser vi derfor bort fra 2020. I perioden 2016-2019 er der 10 skifteretter, som ikke har udtaget en stikprøve minimum hvert 2. år, og 4 af disse skifteretter (Lyngby, Odense, Randers og Svendborg) har ikke udtaget en stikprøve i denne 4-årige periode.

Omfanget af tilsynssager

51. For hvert tilsynsbesøg, skifteretterne gennemfører, udtager de én eller flere bobestyrersager til eftersyn. Tabel 2 viser antallet af bobestyrersager, der er udtaget til eftersyn ved skifteretternes tilsynsbesøg i perioden 2016-2020. Tabellen viser derudover det samlede antal bobestyrersager, som blev afsluttet i perioden 2016 - 1. halvår 2020. Endelig viser tabellen tilsynsprocenten, hvor antallet af bobestyrersager, der er blevet udtaget, sættes i forhold til det samlede antal bobestyrersager. Skifteretterne er oplistet fra højeste til laveste tilsynsprocent.

Tabel 2

Antal bobestyrersager udtaget til eftersyn ved skifteretternes tilsynsbesøg i perioden 2016-2020, antal afsluttede bobestyrersager i perioden 2016 - 1. halvår 2020 og tilsynsprocenten

Skifteret	Antal bobestyrersager udtaget til eftersyn i perioden 2016-2020	Antal afsluttede bobestyrersager i perioden 2016 - 1. halvår 2020	Tilsynsprocent (andelen af afsluttede bobestyrersager, der er udtaget til eftersyn)
Holstebro	51	990	5,2 %
Horsens	36	877	4,1 %
Bornholm	16	447	3,6 %
Sønderborg	37	1.395	2,7 %
Helsingør	25	1.069	2,3 %
Hillerød	18	837	2,2 %
Herning	14	753	1,9 %
Lyngby	20	1.214	1,6 %
Frederiksberg	21	1.319	1,6 %
Glostrup	20	1.476	1,4 %
Roskilde	15	1.456	1,0 %
Næstved	18	1.943	0,9 %
Hjørring	12	1.380	0,9 %
Svendborg	10	1.170	0,9 %
Holbæk	10	1.206	0,8 %
København	13	1.582	0,8 %
Aalborg	11	1.565	0,7 %
Nykøbing Falster	11	1.898	0,6 %
Aarhus	6	1.093	0,5 %
Esbjerg	5	960	0,5 %
Viborg	4	1.167	0,3 %
Kolding	4	1.233	0,3 %
Randers	0	1.155	0,0 %
Odense	0	1.590	0,0 %
I alt	377	29.775	1,3 %

Note: Rigsrevisionen har modtaget tilsynsrapporterne i oktober-november 2020, og opgørelsen omfatter således ikke hele 2020.

Kilde: Rigsrevisionen på baggrund af tilsynsrapporter fra skifteretterne og dataudtræk fra Domstolsstyrelsen.

Det fremgår af tabel 2, at skifteretterne i perioden 2016-2020 samlet set har udtaget 377 bobestyrersager til eftersyn. Der er stor variation i, hvor mange bobestyrersager de enkelte skifteretter har udtaget til eftersyn. Skifteretten i Holstebro ligger højest med 51 bobestyrersager i perioden. Skifteretterne i Kolding og Viborg ligger lavest med 4 bobestyrersager, hvilket dog er højere end skifteretterne i Odense og Randers, som ikke har udtaget nogen bobestyrersager til eftersyn i perioden.

Det fremgår desuden af tabellen, at der er stor variation i den beregnede tilsynsprocent. Skifteretten i Holstebro ligger i denne sammenligning også højest med 5,2 %, idet skifteretten set i forhold til antallet af afsluttede bobestyrersager har udtaget relativt flest bobestyrersager til eftersyn. Skifteretten på Bornholm ligger med 3,6 % også højt, fordi skifteretten set i forhold til antallet af afsluttede bobestyrersager har udtaget med relativt mange bobestyrersager til eftersyn. Skifteretterne i Kolding, Odense og Randers ligger lavest med henholdsvis 0,3 %, 0 % og 0 %. Tilsynsprocenten for alle 24 skifteretter samlet set ligger på 1,3 %.

Resultaterne af skifteretternes tilsyn med bobestyrere

52. Nogle af skifteretternes tilsynsbesøg har ført til kritiske bemærkninger. De kritiske bemærkninger handler typisk om, at skifteretten finder, at bobestyreren ikke har overholdt bestemmelserne i bobestyrerbekendtgørelsen eller dødsboskifteloven.

I boks 3 gives eksempler på kritiske bemærkninger i forbindelse med skifteretternes tilsynsbesøg hos bobestyrere.

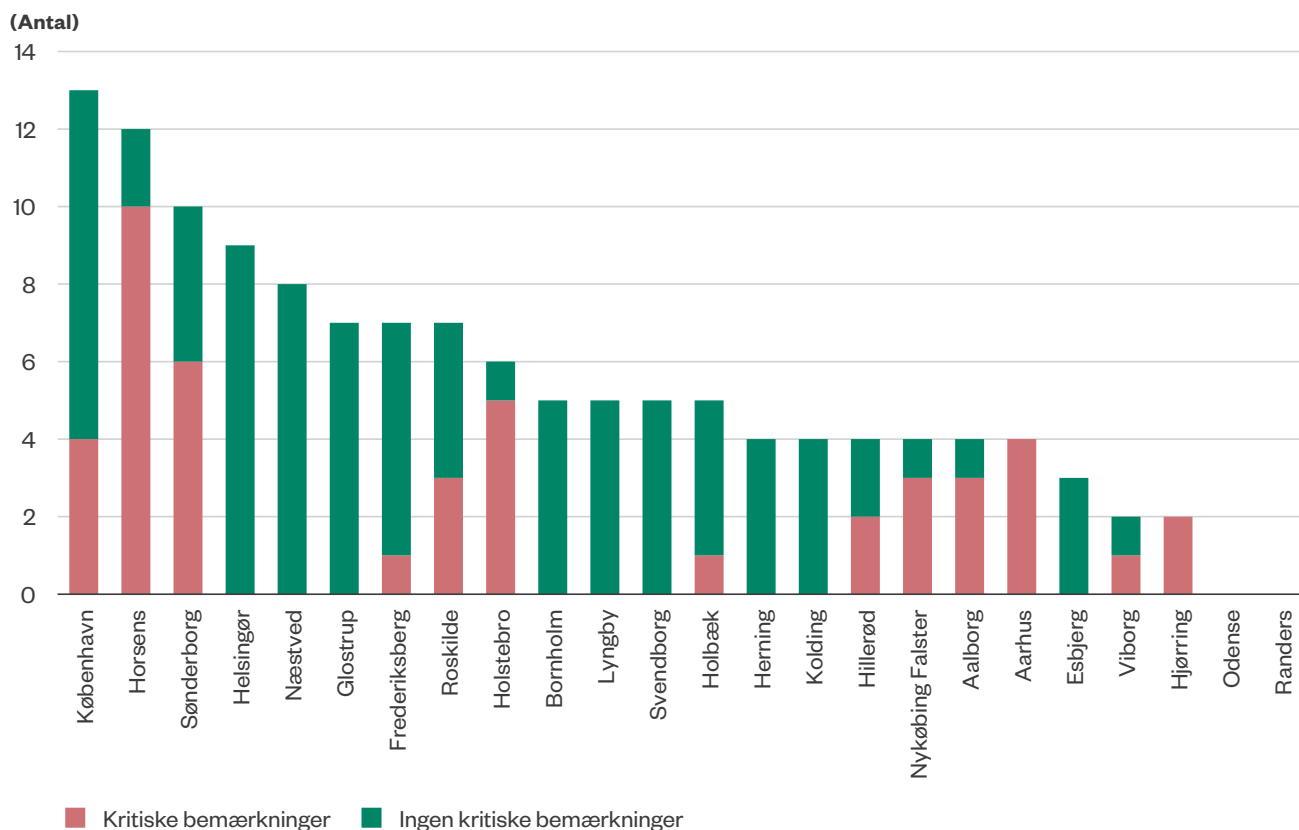
Boks 3

Eksempler på kritiske bemærkninger i forbindelse med tilsynsbesøg

- Bobestyreren har ikke hurtigt nok indrykket proklama i Statstidende. Formålet med dette er, at dødsfaldet og boets kontaktperson/bobestyrer offentliggøres, og at eventuelle kreditorer opfordres til at anmelde eventuelle krav over for boet inden for en fastsat frist på 8 uger.
- Bobestyreren har ikke indrettet sin bogføring, så der straks sker oprettelse af en særskilt klientkonto i pengeinstituttet og straks sker overførsel af midler på bokontoen til den særskilte klientkonto.
- Bobestyreren har generelt ikke fremmet boet tilstrækkeligt hurtigt.
- Bobestyreren har ikke sikret boets aktiver efter dødsboskiftelovens regler, fx fordi boets aktiver er overladt til den efterlevende ægtefælle.
- Bobestyreren har ikke som anført i dødsboskiftelovens § 47 ved boets opstart givet oplysning om størrelsen af det forventede salær. En angivelse af bobestyrers timesats er ikke tilstrækkelig.

53. Figur 9 viser, hvor mange af skifteretternes tilsynsbesøg der har ført til kritiske bemærkninger i perioden 2016-2020.

Figur 9
Skifteretternes tilsynsbesøg hos bobestyrere i perioden 2016-2020 opdelt på tilsynsbesøg med og uden kritiske bemærkninger fordelt på skifteretter

Note: Rigsrevisionen har modtaget tilsynsrapporterne i oktober-november 2020, og opgørelsen omfatter således ikke hele 2020.

Kilde: Rigsrevisionen på baggrund af tilsynsrapporter fra skifteretterne.

Det fremgår af figur 9, at skifteretterne har haft kritiske bemærkninger til bobestyrerne i 45 ud af de i alt 130 tilsynsbesøg, der er gennemført i perioden 2016-2020. Det svarer til 35 % af de gennemførte tilsynsbesøg. Der er stor variation i, hvor mange kritiske bemærkninger de enkelte skifteretter har haft, og hvor stor en andel af den enkelte skifterets tilsynsbesøg der har ført til kritiske bemærkninger. 9 af skifteretterne har ikke haft kritiske bemærkninger, hvorimod de øvrige skifteretter har haft kritiske bemærkninger i 14-100 % af de tilsynsbesøg, de har gennemført. Der er ikke nogen entydig sammenhæng mellem antallet af tilsynsbesøg og antallet af kritiske bemærkninger. Blandt de skifteretter, der har gennemført flest tilsynsbesøg (Horsens, København og Sønderborg), er der relativt mange kritiske bemærkninger. Derimod er der blandt andre skifteretter, som også har gennemført relativt mange tilsynsbesøg (Helsingør og Næstved), ingen kritiske bemærkninger.

Resultater

Undersøgelsen viser, at skifteretterne samlet set har gennemført 130 tilsynsbesøg hos bobestyrerne i perioden 2016-2020. Tilsynsbesøgene har omfattet 377 bobestyrersager, hvilket svarer til 1,3 % af det samlede antal bobestyrersager, der i samme periode er afsluttet. Der er dog stor variation i denne andel på tværs af skifteretterne. Den højest rangerende skifteret har en tilsynsprocent på 5,2 %, og de laveste ligger på 0 %. Der er ligeledes stor variation mellem skifteretterne i forhold til, hvor hyppigt de har gennemført tilsyn. Én skifteret har gennemført tilsynsbesøg i alle 5 år i perioden 2016-2020, og yderligere 3 skifteretter har gennemført tilsynsbesøg i 4 af årene.

10 af de i alt 24 skifteretter har ikke udtaget en stikprøve minimum hvert 2. år, og 4 af disse skifteretter har ikke udtaget en stikprøve inden for en 4-årig periode. Skifteretterne har i forbindelse med 45 ud af de 130 tilsynsbesøg haft kritiske bemærkninger til bobestyrerne, hvilket svarer til 35 % af de gennemførte tilsynsbesøg. De kritiske bemærkninger handler typisk om, at bobestyreren ikke har overholdt bestemmelserne i bobestyrerbekendtgørelsen eller dødsboskifteloven.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at det forhold, at mere end hvert 3. tilsynsbesøg fører til kritiske bemærkninger til bobestyreren, understreger væsentligheden af, at skifteretterne fører et stikprøvebaseret tilsyn med bobestyrere i henhold til bobestyrerbekendtgørelsens § 25.

Rigsrevisionen, den 11. marts 2021

Lone Strøm

/Niels Kjøller Petersen

Bilag 1. Statsrevisorernes anmodning

Rigsrevisionen skal ifølge Statsrevisorerne undersøge	Vi undersøger	Her besvares spørgsmålet
Udviklingen i antallet af klager over bobestyrere, som skifteretterne har behandlet i perioden 2009-2020, herunder en opgørelse af, hvilke klagemuligheder klagerne vedrører. Om der i klagerne er gennemgående problemstillinger ved bobestyrernes bobehandling, og hvad dette eventuelt har givet skifteretterne anledning til at foretage sig.	Antallet af klager over bobestyrere i perioden 2009-2019.	Afsnit 2.1
	Andelen af bobestyrersagerne der medfører klager i perioden 2009-2019.	Afsnit 2.1
	Hvilke klageemner klagerne vedrører i perioden 2016-2019.	Afsnit 2.1
	Udfaldet af skifteretternes afgørelser af klager over bobestyrere i perioden 2016-2019.	Afsnit 2.2
Skifteretternes sagsbehandlingstider ved behandling af klagesager i perioden.	Sagsbehandlingstiderne for behandling af klager i perioden 2016-2019.	Afsnit 2.2
Udviklingen i antallet af klager til landsretterne over skifteretternes afgørelser i klagesager (kæresager) i perioden 2009-2020 og landsretternes afgørelser.	Antallet af klager til landsretterne over skifteretternes afgørelser af klager over bobestyrere behandlet af landsretterne i perioden 2009 - juli 2020.	Afsnit 2.3
	Udfaldet af landsretternes behandling af klager til landsretterne over skifteretternes afgørelser af klager over bobestyrere i perioden 2016 - juli 2020.	Afsnit 2.3
Opgørelse af, i hvor mange tilfælde skifteretterne har afsat bobestyrere, fordi disse ikke har behandlet boet forsvarligt, rettidigt eller med den fornødne sikkerhed, herunder hvilke kriterier skifteretterne har lagt til grund for deres afgørelser.	Hvor mange gange skifteretterne i perioden 2016 - maj 2020 har afsat en bobestyrer, fordi bobestyreren ikke har behandlet boet forsvarligt, rettidigt eller med den fornødne sikkerhed, og hvilke kriterier skifteretterne har lagt til grund for afgørelsen.	Afsnit 2.4

Bilag 2. Metodisk tilgang

Formålet med undersøgelsen er at undersøge skifteretternes behandling af klager over og tilsyn med bobestyreres behandling af dødsboer. Derfor har vi undersøgt følgende:

- Hvad er omfanget af og indholdet i klager over bobestyrere?
- Hvad er udfaldet af og sagsbehandlingstiderne for skifteretternes afgørelser af klager over bobestyrere?
- Hvad er omfanget og udfaldet af klager til landsretterne over skifteretternes afgørelser af klager over bobestyrere?
- Hvor ofte har skifteretterne afsat en bobestyrer, fordi bobestyreren ikke har behandlet boet forsvarligt, rettidigt eller med den fornødne sikkerhed, og hvilke kriterier har skifteretterne lagt til grund for afsættelsen?
- I hvilket omfang fører skifteretterne tilsyn med bobestyrerne, herunder om der udtages en stikprøve minimum hvert 2. år, og hvad viser skifteretternes tilsyn?

I undersøgelsen indgår alle landets 24 skifteretter. Skifteretterne fører kontrol og tilsyn med bobestyrere i deres retskredse og behandler klager over bobestyrere. Derudover indgår Østre Landsret og Vestre Landsret, fordi der til landsretterne kan klages over skifteretternes afgørelser af klager over bobestyrere.

Kvalitetssikring

Denne undersøgelse er kvalitetssikret via vores interne procedurer for kvalitetssikring, som omfatter høring hos de reviderede samt ledelsesbehandling og sparring på forskellige tidspunkter i undersøgelsesforløbet med chefer og medarbejdere i Rigsrevisionen med relevante kompetencer.

Væsentlige dokumenter

Vi har gennemgået en række dokumenter, herunder:

- dødsboskifteloven
- bobestyrerbekendtgørelsen
- Domstolsstyrelsens vejledningsblanket til klager over bobestyrere
- dataudtræk fra Domstolsstyrelsen
- skifteretternes afgørelser af klager over bobestyrere
- landsretsafgørelser af klager over skifteretternes afgørelser af klager over bobestyrere
- skifteretternes tilsynsrapporter for perioden 2016-2020
- skifteretternes skriftlige redegørelser på baggrund af spørgsmål fra Rigsrevisionen om bl.a. tilsynspraksis og afsættelsessager
- skifteretternes afgørelser vedrørende afsættelse af bobestyrere.

Undersøgelsens tidsmæssige afgrænsning

Undersøgelsen er tidsmæssigt afgrænset, så de overordnede opgørelser, der baserer sig på dataudtræk, omfatter perioden 2009-2020. I forhold til de spørgsmål, hvor det ikke har været muligt at bygge på dataudtræk, og der derfor har været behov for en sagsgennemgang, er perioden afgrænset til 2016-2020. Det skyldes et resursemæssigt hensyn både i Rigsrevisionen og hos Danmarks Domstole, som har skullet identificere og sende sagerne til Rigsrevisionen.

Undersøgelsens datasæt

Rigsrevisionen har på baggrund af den indhentede dokumentation udarbejdet 6 datasæt, som anvendes i besvarelsen af undersøgelsens spørgsmål. Grundlaget for og anvendelsen af de enkelte datasæt uddybes i det følgende.

Bobestyrersager i alt

Datasættet viser udviklingen i det samlede antal dødsboskiftesager med bobestyrer, som skifteretterne har behandlet i perioden 2009 - 1. halvår 2020. Datasættet er sammensat af årlige opgørelser fra Domstolsstyrelsens hjemmeside, hvor alle landets dødsboskiftesager er opdelt på skiftetyper.

Klager over bobestyrere

Datasættet er baseret på et dataudtræk fra Domstolsstyrelsen med det formål at danne overblik over det samlede antal klager over bobestyrere i perioden 2009 - maj 2020.

Udtrækket er foretaget på 3 journalkoder, der anvendes af skifteretterne:

- *Registrering af modtaget klage over bobestyrer* (kode 470): Koden blev i maj 2017 gjort tilgængelig for skifteretterne. Domstolsstyrelsen har oplyst, at skifteretterne kun i begrænset omfang anvender koden konsekvent.
- *Kendelse i klagesag* (kode 293): Koden blev gjort tilgængelig for skifteretterne i maj 2017.
- *Journalnotat* (kode 599): Koden har været tilgængelig for skifteretterne siden 2007 og dækker således hele perioden. Udtrækket på denne kode er udarbejdet ved at sammenkoble søgning på koden med nøgleordet "klage". Det er Domstolsstyrelsens vurdering – på baggrund af styrelsens erfaring med sagsbehandlingen, journalsystemet og input fra skifteretterne – at de sager, som ikke er journaliseret under "*Registrering af modtaget klage over bobestyrer*", vil være registreret under denne kode.

Udtrækket er således hovedsageligt baseret på koden "*Journalnotat*", da det er den eneste af de 3 koder, som dækker hele perioden.

I forbindelse med udtrækket er der en vis grad af usikkerhed, der kommer til udtryk i mørketal, fordi den del af udtrækket, som bygger på koden "*Journalnotat*", er kombineret med søgningen af ordet "klage". De konkrete elementer af usikkerhed er:

- Domstolsstyrelsen har oplyst, at der er en risiko for, at sager, som er journaliseret under koden "*Journalnotat*" og indeholder ordet "klage" – uden reelt at være en klagesag – også indgår i udtrækket. Omvendt er der en risiko for, at klagesager, som ikke indeholder ordet "klage", men reelt er en klagesag, ikke bliver medtaget i udtrækket. Denne sidste mulighed vil efter Domstolsstyrelsens vurdering dog kun gælde i meget få tilfælde.
- Der er en risiko for, at dødsboskiftesager med bobestyrer, hvor der er blevet klaget, men hvor klagen efterfølgende er trukket tilbage, også vil indgå i opgørelsen.

Domstolsstyrelsen har oplyst, at styrelsen ikke umiddelbart kan vurdere størrelsen af det mulige mørketal.

I perioden 2009 - maj 2020 har der været 2.180 sager, hvor der ud fra Domstolsstyrelsens ovenfor beskrevne udtræk er indgivet en klage. Domstolsstyrelsen har oplyst, at skifteretterne skal gennemgå alle klager for at kunne vurdere, om der reelt bliver klaget i sagen. Dette vil kræve en manuel gennemgang af dødsboskiftesager med bobestyrer fra perioden 2009 - maj 2020. Domstolsstyrelsen har vurderet, at det vil være unødigt tids- og resursekrævende for skifteretterne. Rigsrevisionen er enig i denne vurdering. Derfor er Domstolsstyrelsens dataudtræk anvendt i denne undersøgelse.

Skifteretternes behandling af klager over bobestyrere

Datasættet er baseret på Rigsrevisionens gennemgang af skifteretternes behandling af klager over bobestyrere. Datasættet anvendes til at undersøge, hvilke klagemuligheder klagerne vedrører, hvor lang skifterettens sagsbehandlingstid er, og hvad udfaldet af de konkrete klager er.

Rigsrevisionen har sendt skifteretterne en liste over de sagsnumre fra perioden 2016-2020, hvor der ud fra Domstolsstyrelsens dataudtræk (se ovenfor) er indgivet en klage. Skifteretterne har derefter sendt os afgørelserne på de enkelte sagsnumre eller orienteret os om, at der ikke er indgivet en klage i den konkrete sag.

Der knytter sig nogle usikkerheder til det datasæt, vi har etableret på baggrund af de afgørelser, vi har modtaget fra skifteretterne:

- Nogle af skifteretterne har tilsyneladende kun sendt den seneste klage i dødsboskiftesagen. Dermed kan der muligvis være flere klager knyttet til de undersøgte dødsboskiftesager end dem, vi har modtaget.
- I Domstolsstyrelsens dataudtræk er start- og slutdatoer de datoer, hvor dødsboskiftesagerne er startet og afsluttet. Derfor har vi ikke modtaget eventuelle klager vedrørende dødsboskiftesager, der endnu ikke var afsluttet på det tidspunkt, hvor Domstolsstyrelsen udarbejdede dataudtrækket.

Vi har modtaget 20 afgørelser fra 2020. Det er Rigsrevisionens vurdering, at datagrundlaget for 2020 er for spinkelt, og derfor er de gennemførte analyser på baggrund af dette datasæt afgrænset til perioden 2016-2019. Problemet med eventuelle klager vedrørende dødsboskiftesager, der ikke var afsluttet, da Domsstolsstyrelsen udarbejdede dataudtrækket, vil dermed være væsentligt reduceret.

I forbindelse med vores gennemgang af afgørelserne har vi registreret følgende:

- sagsbehandlingstid (når både modtagelsesdato og afslutningsdato er oplyst)
- de 4 klagemuligheder (klage over bobestyrers sagsbehandling, afgørelse, salær og habilitet).
- graden af medhold, som er givet i forbindelse med klagens anvendte klagemuligheder (fuldt medhold, delvist medhold, ikke medhold eller afvist).

Vurderingen af graden af medhold er en samlet vurdering af den grad af medhold, som bliver givet inden for hver af de anvendte klagemuligheder i den enkelte klage. Konkret betyder det, at der kan være flere klagepunkter i én klage, som vedrører samme klagemulighed, og hvor udfaldet af klagepunkterne er forskelligt. I disse tilfælde har vi vurderet, hvilken grad af medhold der samlet set er mest repræsentativ for den anvendte klagemulighed.

Landsretsafgørelser

Landsretterne har på baggrund af Rigsrevisionens anmodning sendt landsretternes afgørelser af klager over skifteretternes afgørelser af klager over bobestyrere i perioden 2009 - juli 2020.

Vi har gennemgået landsretsafgørelserne for perioden 2016 - juli 2020 og registreret, hvilket udfald klagerne har fået (fuldt medhold, delvist medhold, sagen hjemvist, ikke medhold, afvist eller klage frafaldet).

Afsættelser af bobestyrere

Datasættet er baseret på et dataudtræk fra Domstolsstyrelsen, der omfatter bobestyrersager afsluttet i perioden 2016 - maj 2020, hvor bobestyreren er blevet afsat. På baggrund af dataudtrækket har Rigsrevisionen bedt skifteretterne om at sende de afsættelsessager, som fremgår af udtrækket. Ud over udtrækket og afsættelsessagerne er datasættet også baseret på skifteretternes skriftlige redegørelser om afsættelser af bobestyrere.

Domstolsstyrelsen har oplyst, at der er metodiske usikkerheder forbundet med dataudtrækket. Det skyldes, at det er muligt for skifteretterne at skifte bobestyrer på en sag uden at anvende den kode, som udtrækket er baseret på. Der kan derfor godt være flere tilfælde, hvor en bobestyrer er blevet afsat, end det fremgår af udtrækket. Vi kan ikke vurdere, hvor stor usikkerheden er.

Vi har gennemgået afsættelsessagerne og har i den forbindelse registreret:

- hvad årsagen til bobestyrerens afsættelse er (boet er overgået til insolvensbehandling, bobestyreren har ophørt virke som advokat, dårlig opgaveløsning, fejl i skifterettens kendelse, inhabilitet, boet er overgået til privat skifte, der er opstået uenigheder mellem arvinger, eller der er sket en testamentemæssig forandring)
- hvordan skifteretten er blevet bekendt med årsagen til bobestyrerens afsættelse (anmodning/klage fra arving, anmodning fra bobestyreren, anmodning fra arving og bobestyreren, skifteretten opdagede selv problemet eller underretning fra anden part).

Skifteretternes tilsyn med bobestyrere

Datasættet er baseret på skifteretternes indsendte tilsynsrapporter. Datasættet omfatter tilsynsbesøg gennemført i perioden 2016-2020.

Vi har gennemgået tilsynsrapporterne og registreret:

- hvor mange tilsynsbesøg skifteretterne har gennemført
- hvor mange sager skifteretterne har udtaget til tilsyn ved hvert tilsynsbesøg
- hvilke kritiske bemærkninger tilsynsbesøget gav anledning til.

Skifteretterne i Randers og Odense er ikke med i de opgørelser, der vedrører kritiske bemærkninger til sagerne i forbindelse med tilsynsbesøget, fordi de ikke har gennemført tilsyn i perioden 2016-2020. De er dog med i de øvrige opgørelser, hvor de er anført med 0 tilsynsbesøg og 0 sager udtaget til tilsyn.

Standarderne for offentlig revision

Revisionen er udført i overensstemmelse med standarderne for offentlig revision. Standarderne fastlægger, hvad brugerne og offentligheden kan forvente af revisionen, for at der er tale om en god faglig ydelse. Standarderne er baseret på de grundlæggende revisionsprincipper i rigsrevisionernes internationale standarder (ISSAI 100-999).

Bilag 3. Ordliste

Bobestyrer	En bobestyrer tegner dødsboet, træffer beslutninger i boets anliggender og fremmer boet mest muligt frem mod dets afslutning. En bobestyrer er oftest en advokat, der er autoriseret til at fungere som bobestyrer. Skifteretten kan dog også udpege en anden person, der driver advokatvirksomhed eller opfylder betingelserne i bobestyrerbekendtgørelsens kapitel 2.
Boopgørelse	En redegørelse om boets behandling og om arve-forholdene samt en opgørelse over boets aktiver og passiver, indtægter og udgifter med angivelse af fordelingen mellem legatarer og arvinger og af den beregnede bo- og tillægsboafgift.
Dødsbo	Alle de ejendele og værdier og den gæld, som en person har, når han/hun dør.
Dødsboskifte	Den proces, der igangsættes, når dødsboet skal opgøres og afvikles.
Klage til landsretten	Der kan klages (kæres) til landsretten over skifterettens afgørelser i klager over bobestyrere ved at sende et kæreskrift til skifteretten. I kæreskriftet skal det fremgå og begrundes, hvilket resultat der ønskes opnået i landsretten.
Legatar	En person, som ifølge testamentet har ret til at arve en bestemt genstand eller pengesum efter den afdøde.
Skifteret	En afdeling i den lokale byret. Skifteretten behandler bl.a. sager om dødsbo, gældssanering, konkurser og deling af fælles formue.
